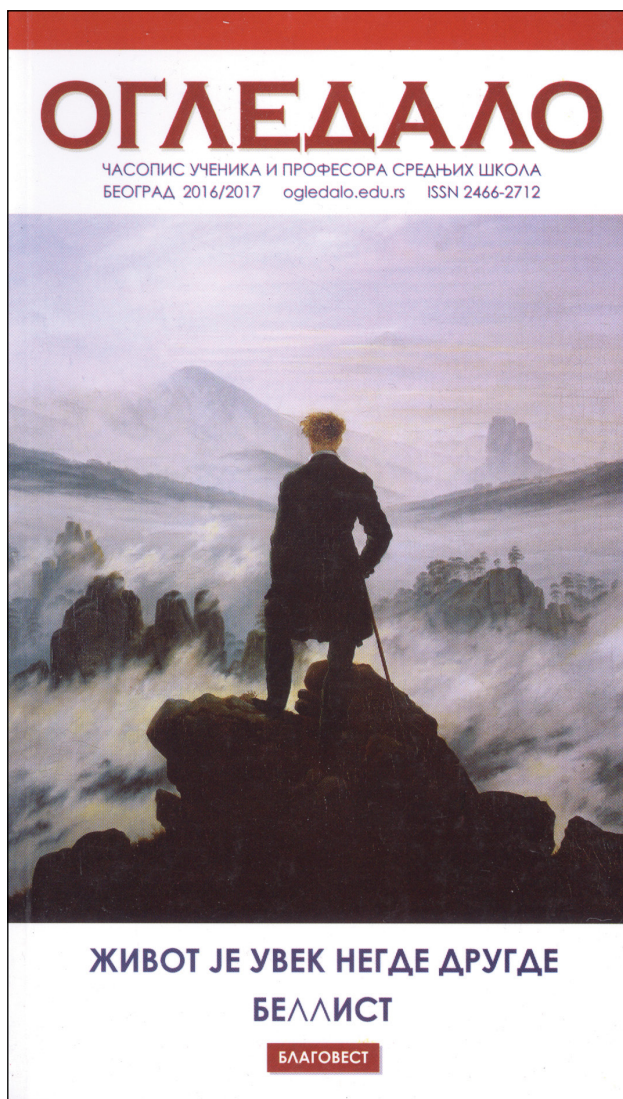

7. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ - ЕСЕЈ

ОГЛЕДАЛО, бр. 4 (2016/17)

OGLEDALO

SIMULAKRUM 1981.

Prva nagrada 7. BEOGRADSKOG OGLEDANJA

Godina je 1981. Od kraja posljednjeg velikog rata u Europi prošlo je nešto više od 35 godina. On je stvorio svjetske odnose onakvima kakvima ih poznajemo, no njegovo mjesto u društvenoj svijesti već su odavno zauzeli neki drugi ratovi i zbivanja. Sad na vlast dolazi generacija koju su rat i poraće oblikovali - Europa i čitav zapad idu put novog doba. U Ujedinjenom Kraljevstvu već je godinu dana na vlasti Margaret Thatcher - predvodnica tog novog doba. Zlatne godine europskih socijalnih država su gotove, vrijeme je da se ekonomija oslobodi okova regulacija i sindikata, vrijeme je da nacionalna ekonomija postane globalna ekonomija, i to silom ako bude nužno. Prvo mjesto na muzičkim ljestvicama u siječnju zauzima „Imagine“ Johna Lennona, nakon njegova ubojstva u New Yorku krajem 1980. Krajem 1979. godine Afganistan se nalazi u stanju građanskog rata, vlada tek što nije pala pred nadirućim Mudžahedinima. U takvim okolnostima, 24.12., generalni sekretar KPSS-a Leonid Brežnjev odlučuje pokrenuti vojnu invaziju. U svega nekoliko tjedana zračnim je mostom u zemlju prebačeno više od 100 000 vojnika čime se Sovjetski Savez uključuje u krvavu katastrofu koja, ne samo da će nadživjeti Brežnjeva i Sovjetski režim, nego će se nastaviti narednih 30 godina. Od Vladivostoka do Odese slušaju se posthumno izdane pjesme Vladimira Visockog. 4. svibnja 1980., u 15:05 sati, u Medicinskom centru u Ljubljani umire doživotni predsjednik SFR Jugoslavije, Josip Broz Tito, a temeljem ustava iz 1974. vlast preuzima kolektivno predsjedništvo. Zemlja je već tada pritisnuta teškom ekonomskom situacijom, a 1981. započinju i masovni prosvjedi na Kosovu koji zahtijevaju priznanje Kosova kao sedme republike SFRJ. Proglašava se izvanredno stanje i vojska guši prosvjede. 1982. na čelo Saveznog izvršnog vijeća dolazi Milka Planinc iz SKH te uvodi dugoročni program ekonomske stabilizacije što rezultira redukcijama i nestašicom zbog smanjenja uvoza. No usprkos svemu, u Jugoslaviji je to vrijeme obilježila pojava „novog vala“, u Hrvatskoj počinje izdavanje tjednika „Polet“, a s proizvodnih traka tvornice „Zastava“ u Kragujevcu izlaze prvi automobili „Jugo“. Ovo je tek moj pregled događaja kojima to doba pokušavam oslikati. Svijet nikada ne miruje, a ove godine nagovještavaju da će kraj dvadesetog stoljeća biti i te kako turbulentan, očito je da povijest nije stala. Te 1981. godine

---

OGLEDALO

---

u Parizu ujedno izlazi prvo izdanje „Simulakruma i simulacije“, djela francuskog filozofa Jeana Baudrillarda. Njegov rad je, u određenom pogledu, i sam pratio mijenjanje Francuske te njenog društva poslije rata - od godina uzleta i pokreta 1968. do kasnijih godina koje su obilježili odjeci zbivanja iz svibnja 1968. te početak raspada dotadašnjeg političkog spektra. Baudrillard je, krenuvši kao „tradicionalni marksist“, pokušao prilagoditi marksizam novom dobu gdje važnost konzumacije nadilazi važnost proizvodnje i gdje je „znak“ - pripisana vrijednost nekog objekta, važniji od „stvarne“ vrijednosti dobivene zbrajanjem vrijednosti rada i sirovine. U „Simulakrumu i simulaciji“ Baudrillard širi razumijevanje „znaka“ na društvo u cjelini; poput kičastih predmeta kojima je pripisana vrijednost narasla, a stvarna s vremenom zaboravljena, tako i društvo gubi svoju ukorijenjenost u stvarnosti što dopušta širenje hiperstvarnosti - smisao implodira, a nakon opetovanog širenja pripisane vrijednosti nad pripisanom vrijednošću rađa se simulakrum, slika koja je izgubila original.

Za Baudrillarda simulakrum nastaje u četiri koraka: prvi stupanj je vjeran prikaz stvarnosti - poput fotografije, drugi stupanj je iskrivljavanje stvarnosti - slika obrađena tako da izgleda bolje od stvarnosti, nadalje, treći stupanj je prikrivanje da nečega u stvarnosti nema - poput novinskih članaka koji iznova uvjeravaju birače da će svojim izlaskom na izbore promijeniti način upravljanja te posljednji stupanj - simulakrum. U simulakrumu simulacija obavlja sam pojam te ga u potpunosti odvaja od stvarnosti, u takvoj situaciji više ne možemo o nečemu govoriti kao o stvarnom ili nestvarnom budući da simulakrum lebdi u zrakopraznom prostoru između zbilje i sna. Ikonoklasti su osjećali da ikone poništavaju Boga jer svaka ikona predstavlja zasebni simulakrum koji svojim ispraznim blještavilom u pitanje dovodi smisao vjere. Svijet pokušava upumpati smisao u sebe, ali simulakrum se nemilosrdno širi. Pokušaji očuvanja domorodačkih plemena od civilizacije upravo uništavaju autentičnost njihovog života, etnologija prema tome sama po sebi uništava predmet svoga istraživanja. Muzeji prikazuju replike koje su detaljnije od originala iz kojih su proizašle. Ljudi u reality showu žive perverzni hibrid stvarnosti i simulacije koja se ponovno širi na gledatelje televizije, a pritom postaje nejasno tko gleda, a tko biva gledan - tko zaista živi reality show. Isprva se čini nejasno kako Baudrillard u opisanom svijetu vidi civilizaciju koja implodira, ljudski rast nikad nije bio brži, a geopolitička situacija mijenja se iz dana u dan. No, zaista, događanja u svijetu tek su vraćanje u ravnotežni položaj nakon drugog svjetskog rata, globalizirani svijet mora biti unipolaran, a potpuna konsolidacija moći tek je prvi stadij potpunog propadanja. 1968. godina po Baudrillardu je točka iz koje se implozija počela širiti, u tom trenutku sile su u svijetu bile otprilike izjednačene i izgledalo je da je revolucija u Francuskoj neminovna, de

---

OGLEDALO

Gaulle je pobjegao iz zemlje, a vlada se raspala. No, u zenitu događanja, sekundu prije eksplozije sve se raspalo, smirilo, započela je implozija. Od tada na Zapadu ne postoji usporediv događaj krik iz 1968., a upravo je začudno koliko je situacija u svijetu danas slična situaciji iz 1981. Baudrillard je svojim djelom predvidio ne kraj nego rasplinjavanje povijesti, a sami možemo posvjedočiti sve većem širenju simulakruma putem interneta. U izostanku zamislive smislene budućnosti generacije se vraćaju prošlom vremenu, naša budućnost je recikliranje prošlosti u nadi da ćemo barem kroz potencijalne, neostvarene budućnosti pronaći smisao. Ja, međutim, imam određene sumnje prema ovakvom, pomalo fatalističkom shvaćanju zbilje. Nisu li i prošle generacije gledale na budućnost kroz romantičnu sliku prošlosti - don Quijote živi vitešku čast prošlih vremena, Hugoov Marius Pontmercy oblikuje svoj svjetonazor na idealima Francuske revolucije. Teško je govoriti o kraju povijesti, ali sigurno je da je povijest učiteljica života. Nadalje, Baudrillard smatra da Kennedy spada u zdanje stvarne političare koji su svojom vizijom mijenjali svijet. No po čemu se on stvarno razlikuje od svih koji su došli prije ili poslije njega? Karizmatični mladić, jednako produkt novca i masmedija kao i ostali predsjednici, ostao bi fusnota o stabilnom vodstvu u turbulentnom periodu da nije bilo atentata koji još dan danas fascinira javnost. U potrazi za pojedincima koji su mijenjali politiku trebali bismo ići još dublje u prošlost, u teritorij gdje povijest polako počinje prelaziti u legendu. Najvažnije, ostaje pitanje simulakruma uopće. Svaki predmet, svaka ideja rastavljena na svoje najosnovnije komponente vodi u egzistencijalistički bezdan. Sam Baudrillard govori da je svijet poseban po tome što nema referentnu sliku, ali već to sablasno nalikuje na simulakrum, naša mala gruda zemlje u ništavilu svemira koja je istovremeno izvor i svog smisla i besmisla. Oblikovana nastojanjem ljudi da nadiđu egzistencijalni strah. Je li svijet možda oduvijek bio simulakrum?

Luka Bujas

XV gimnazija, Jordanovac Zagreb

Mentor: prof. Marina Katinić Pleić

НАЈВАЖНИЈА КАРИКА ЗА МЛАДОГ ЧОВЕКА

Друга награда 7. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ

Општа култура, ерудиција, моралне вредности, мишљење засновано на чињеницама... Научени смо да ти појмови имају позитивно значење и да треба да тежимо проширивању својих знања и вештина и развоју сопствене личности али, у одређеном тренутку, свима нам се наметне питање на који начин то треба да урадимо. Како најефикасније да учимо? Да ли неким областима треба да посветимо више пажње и, ако да, колико да их издвојимо од осталих? Постоји ли универзални рецепт, неки сигуран пут, који ће било кога довести до богатог образовања?

Да бисмо дали одговор на наметнута питања, морамо најпре конкретизовати шта је уопште образовање. У данашњем друштву, неупитно је да је образован човек пожељна титула, али различити људи, у зависности од средине, положаја или начина живота, даће другачије дефиниције и разноврсне примере образованих особа. Међутим, зар то и није лепота самог појма? Вишезначан је, обухвата многе фронтове живота и обједињује и морал и хуманост, међуљудске односе – све оно што би се могло сврстати у значење синонимног појма васпитања; али и логику, теоријска знања и начитаност, тј. оно што би припадало значењу учености. Све ове вредности, којима бисмо могли покушати да га дефинишемо, као последицу обезбеђују још једну, изузетно важну – слободу. Понекад и саму физичку или слободу говора, али можда најзначајнији облик слободе коју образовање нуди јесте слобода мишљења и, као њен нераскидиви пратилац, отвореност ума и спремност на анализирање и прихватање другачијих ставова и понашања и уважавање других људи, упркос разликама у националности, статусу, вери или уверењима. Укратко, образовање помаже човеку да, како каже Сидни Харис, претвори огледало у прозор. Такође, оно му може подарити вољу за несребичним проширењем сопствене слободе на друге, на оно што види кроз трансформисано стакло, а један од најплеменитијих начина за то јесте пренос знања.

Зато је школовање кључна карика у ланцу едукације младог човека. То је први сусрет са учењем из литературе, и велики подстицај за учењем генерално, способношћу која је психолошки фасцинантна и неопходна за свакодневни живот. Оно је метал који

ОГЛЕДАЛО

целом ланцу даје чврстину и сигурност, али и води ка првој карници која није обезбеђена окриљем родитељске бриге или јасноће основне школе, првој коју треба сами да тражимо и учврстимо, а то је одабир средње школе.

Гимназије су најчешћа досетка оних који су заинтересовани за све и не желе да се ограниче тако рано, али и међу њима постоје специфичне. Једна од њих је Математичка гимназија. То је школа коју уписују деца која воле природне науке, која су заљубљеници у математичке доказе и физичке законе или само желе да решавају задатке и истражују природу и појаве у њој. За такве је наша школа право место, јер су у њој ђаци заинтересовани за истраживање – сва њихова питања, ентузијазам и сугестије улепшавају атмосферу на часовима и буде радозналост, коју и сам Ајнштајн сматра кључем успеха. Наставници су отворени да одговоре свима, подстичу нас да изговоримо све нејасноће да бисмо их уклонили, и оне најтривијалније, али и оне комплексне, које некад премашују чак и проширени план и програм предмета. Међутим, како у животу треба неговати свестраност, у Математичкој гимназији можете се бавити и другим академским дисциплинама, а велики број ученика има хобије којима су изузетно посвећени (многи су полазници музичке школе или се озбиљно баве спортом). Имамо више секција (школа есеја, беседништво, школски хор, читалачки и дебатни клуб, секција примењене физике и електронике) и додатних часова на којима проширујемо знања и учимо оно што није предвиђено за редовне часове. У школи се организују и бројне свечаности и приредбе, што доприноси динамици школског живота ученика.

Све у свему, Математичка гимназија је дефинитивно место на ком се може изградити велики део карика животног ланца образовања, и то свих његових аспеката, јер то је место где нема предрасуда, искључивања из друштва или осећаја инфериорности. Напротив, ученици су спремни да прихвате међусобне разлике и да мотивишу једни друге на већу количину рада и труда. Што се професора тиче, они су нам увек доступни и вољни да пруже подршку било које врсте – помоћ при решавању школских, али и других животних проблема. Због добре сарадње једних и других, у школи влада атмосфера узајамног уважавања и ненаметнутог поштовања, која је изузетно ретка, а неопходна за добро функционисање заједнице, што Математичку гимназију чини ковачницом комплетних личности, која се труди да на прави пут изведе људе образоване у сваком смислу.

Анђела Радека

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

„НИТКО НИЈЕ ЗНАО САКРИТ' СУЗЕ К'О МАРИНА”

Трећа награда 7. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ

Не бих знала да кажем да ли ћу се икада помирити са начином на који је отишла Марина. Нешто у мени ми тражи да застанем мислима код ње, онако како доликује, као када човек разуме човека, као када ћерка снева о причама сишлим са мајчиних усана. Дуго већ нема те Русије, а чини се као да сви потискују чињеницу да је икад и постојала. Не дозвољавам да се о томе ћути. Ни сада. Ми, људи, имамо најсавршеније средство споразумевања и могућег разумевања – језик. А ћутимо. Машемо рукама и окрећемо главе. Исто као и тада. То је било несрећно, агресивно доба, са безброј срушених молитви. Марини нису дали да пише – жени која је тако дуго имала свет на длану и свега тога се одрекла да би писала. А забранили јој. Само тако. Тек тако. Мислите ли да се тих људи тицало што писцу душа тражи да пише? Мислите ли да су знали колику сласт нам писци подаре када се у својим стиховима исповеде, исповедајући тако и нас? Писци најбоље спознају човекову душу. Али није то било за њих. Судије су се играле Бога... Срамота је било и рећи шта ти друштво може јер си жена. Ни говора о осећањима, унутрашњим тескобама – то је за слабиће, а жена је за кухињу. Случајно немој помишљати да пишеш о истини, она је отровна. Марина је плакала. Како она каже, утапала се у тугу „од 4 до 7”. После је, једне ноћи, својој ћерки дала последњи оброк, спремљен онако како само мајчинска љубав уме, а већ сутрадан та ћерка се обрела у сиротишту где је умрла од глади... Муж и њена друга ћерка били су ухапшени...

Убила се. Последња искра наде за оне који су слушали се угасила. Марина Цветајева се убила, убила ју је туга. Нико није знао, нити је кога занимало, нити се ко потресао. Пошто већ њу нико није умео да саслуша, чује ли мене ико? Не дам вам да ме не чујете, поготово не сад. Зар живот ништа не може да преотме од пострададе Марине? Подигните главе, људи! Дижите их пре него што нас

ОГЛЕДАЛО

поједе тишина. Знам ја да има и добрих и злих ђуди. Убистава и ратова, борби сиромашних и богатих... Све је јасно. И злоба и мржња куљају нашим годинама већ дуго и нагомилавају се заједно са бесом и похлепом покварених глава. Онда оне почну да бацају бомбе, да обасипају невинне чаурама бола, да природом сеју наслаге својих прљавштина... У двадесет и првом веку најбоље се у мржњу разумеју. Због таквих глава поништена је хуманост у којој би требало заједно да узрастамо. И црни и бели, високи и ниски, и они крупнији, они са пегицама, они са посебним потребама, они који су своју сигурну кућу пронашли између редова неке књиге... Мислим да се ја не плашим Бога, већ човека. Ето, мислим често на Цветајеву... А и мама ми се зове Марина... Није она тражила много, само мало љубави и парче хлеба. Њен гроб у месташцету које се ни не види на карти наш је подсетник. Не смеју се песници на силу ућуткивати. Њима тишина не прија, њима она вришти. Видех јуче да опет забрањују Достојевског. Е, моја Марина... Гуташи ли још неку сузу?

Хелена Радовановић

Филолошка гимназија, Београд
Ментор: Мирјана Стакић Савковић

ОТВОРЕНО ПИСМО

Похвала 7. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

„Нема горих људи од оних који се противе просвећивању и образовању народа. Такви, да могу, и Сунце би угасили.“ Тако је говорио велики, први попечитељ просвјете у Србији, Доситеј Обрадовић. Данас се тим људима који се противе образовању, смјело противе гимназије. Гимназија пружа, још увијек неопредјељеној младој особи, широко образовање и још важније искуство и припрему за даље усавршавање, али и цјелокупан живот. Оно што четири године проведене у гимназији нуде појединцу су многе прилике, могућности али и успомене које су вјечне и незамјенљиве. На социјализацију и интелектуални развој дјетета у највећој мјери (поред неизоставне фигуре породице) утичу квалитет наставе, информације до којих долази и окружење. Управо је гимназија скуп најпробранијих информација и наставних јединица које ће допринјети изградњи свеукуног карактера индивидуе. Успјех у многоме зависи од тога на колико ћемо прилика наићи, а најважнија прилика нам је дата одмах по уласку у гимназијско двориште – прилика да стекнемо знање. За разлику од усмјереног образовања, овде смо били у могућности да истовремено учимо о природним наукама, друштвеним наукама, да учимо језике, да учимо о умјетности, али и да кроз све те разнолике области постепено проналазимо себе и обликујемо своју будућност. Како гимназија окупља различите области науке и умјетности, тако окупља и различите интелекте и пружа могућност да упознавањем таквих младих људи упознамо и себе. Ова установа, а у ствари професори који раде у њој су нам четири године несебично преносили знање и показивали шта је то преданост послу. Била нам је дата могућност да се опробамо у различитим сферама интересовања, да учествујемо у различитим секцијама које школа организује, а све у циљу што комплетнијег нашег развоја. Засигурно су књиге које смо прочитали, информације које смо чули и бројни пројекти у којима смо учествовали најбољи пут сазријевања и увод у свијет одраслих. И потребно је много труда и много рада и времена, али једино неотуђиво је знање. Па онда како је још давно Доситеј рекао: „Навикавајмо младеж на добро од

ОГЛЕДАЛО

тога све зависи“. Нас је гимназија навикла на праве вриједности, на стално учење и ширење видика, а на даље ће учити неке нове генерације шта су то праве вриједности.

Бранка Ковачевић

Гимназија Бања Лука
Ментор: проф. Славица Малић

ЕСЕЈ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ У БАЛКАНСКОЈ ЕПИЦИ

Похвала 7. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Краљ Марко, у народној поезији назван Марко Краљевић, највећи је и најпознатији епски јунак на Балкану. То се не очекује, с обзиром да је реалност била сасвим другачија. Краљ Марко је био само један од обласних господара који су били међу турским вазалима. Разлог Марковој популарности лежи у томе што је његова престоница била у Прилепу. У Прилепу и његовој околини пронађени су археолошки трагови тј. натписи који говоре о култу Александра Македонског и то као змајског сина на том подручју. Према једној скаски некада је био краљевић-змај, који је после смрти оца постао краљ у Прилепу, а на крају приче се закључује да је тај краљ у Прилепу сам Александар. Марко Краљевић је култ наследио од Александра Македонског и због тога је он највећи епски јунак, не само међу Србима, већ и међу Грцима, Македонским Словенима, Бугарима итд. Епске песме су настајале замењивањем старих јунака са новим јунацима, а догађаји су остајали исти. Сам квалитет епских песама је зависио од квалитета гуслара и његовог интерпретирања песме тј. начина украшавања те песме. Пуно људи се бавило бележењем епских песама, најпознатији је био Вук Караџић. У 20. веку Милман Пери и Алберт Лорд су бележили епске песме на простору Србије, Црне Горе, Херцеговине итд., да би доказали да су „Илијада“ и „Одисеја“ усмени епови. Они су тада открили да просечан српски и балкански певач епских песама зна око 100 епских песама, што је једнако дужини „Илијаде“ или „Одисеје“. Тада су забележили 99 епских песама и 4 казивања о Марку Краљевићу. Те песме се налазе у Милман Перијевој колекцији

ОГЛЕДАЛО

Харвардске библиотеке. Марко Краљевић је од Александра наследио и веровање да је он змајски син краљевског порекла које се наглашава и у виду самог његовог имена тј. презимена. Наравно, није он једини змајски син у епској поезији, о чему говоре следећи стихови из једне епске песме:

„Што год има Србина јунака,
Свакога су одгојиле виле,
Многога су змајеви родили“.

Коњ Марка Краљевића, Шарац, наследио је атрибуте који су се приписивали Букефалу, коњу Александра Великог. Шарац је, што му и име каже, шарен „како и говече“, исто као што је и Букефал имао воловске атрибуте, а вологлав Александров коњ је био познат у традицији балканских Словена. Шарац има и натприродне особине, он је „видовит“. Шарац посртањем предсказује Маркову смрт, као Ахилови коњи у „Илијади“. Марко се не боји никога, он је прави потпуни јунак и његова храброст нема границе, што је карактеристично и за друге јунаке. То се показује у борби између Марка и виле, где Марко напада и побеђује вилу, која је божанство. Марко је и неповредив, као што су неповредиви и други епски јунаци: Милош Обилић, Ахил итд., а уједно има и натприродну снагу и величину. Марко не може да умре од јунака и његовог оружја, већ само „од Бога, од старог крвника“. То се објашњава тиме што су људи били празноверни и веровали у божанску завист. То су остаци паганских веровања о божанској природи.

Марко Краљевић је према народној епској поезији, био син краља Вукашина и Јевросиме, сестре војводе Момчила. Он је своје особине добио од ујака Момчила, тј. ујак војвода Момчило се преродио у свом сестрићу. Тај мотив је присутан и у једној германској скаски са Исланда. Марков тата Вукашин нема улогу очинског узора у епским песмама, већ све савете и опомене даје Јевросима, која га често заклице и саветује речима: „...не била ти моја рана клета...ни по бабу, ни по стричевима“ итд. Јевросима има главну и једину улогу у Марковом васпитању, за разлику од Вукашина. Вукашин је „жура“, није јунак и неугледан по спољашњости, вероломан, похлепан и себичан, у сваком погледу је крајње негативан. Он је зарад царства, које њему не припада, спреман да убије рођеног сина, али Марко не жели да се сукобљава са оцем, јер не пристоји да се бије са родитељем. У осталим песмама није приказан однос између оца и сина сем у песми „Марко Краљевић познаје очину сабљу“, у којој постоји мотив опљачкане сабље коју Марко препознаје као очеву, за чију смрт жали и на крају се свети. Од његове родбине спомињу се стричеви деспот Угљеша и војвода Гојко, који су себични, али не толико похлепни као Вукашин. Он има и брата Андријаша, између којих долази до

ОГЛЕДАЛО

сукоба. Његов кум и пријатељ је српски цар Урош, који га благосиља да бољег јунака од њега не буде. Марко је био писар код цара Душана и код њега су се налазиле староставне књиге. Био је и чобанин. Он није учествовао у Косовском боју, где је закаснио – касно Марко на Косово стиже, чиме се објашњава Марково одсуство у Косовској бици. Марко сазнаје да ће умрети јер му тако вила прориче. Он пред смрт ломи мач и копље и убија Шарца, баца топуз у море и кличе: „Кад мој топуз из мора изиш’о, онда ’ваки ђетић постануо“! Бацање топуза у море праћено клетвом је чин „аналогне“ магије: једна немогућност (Марков топуз излази из мора) условљава другу (онда јунак као Марко постао). У песмама се наговештава да Марко нема гроба или се каже да има гроб, али необележен, алудирајући да јунак није умро, већ да је жив негде отишао (примери: на небо, планину, пећину, острво, под земљу...) тј. нестао. У прозној традицији, Бог је Марка и Шарца пренео у пећину. Разлог повлачења је био зато што су се једном Марко и Шарац заглавили у блату. Марко је у пећини потпуно или на једно око ослепео, где чека своје време – опште, тј. месијанско веровање. Доста Маркових особина и епских догађаја је наслеђено од старијих божанстава, као што је показао Веселин Чајкановић. Марко је наследио веровања и приче од Александра Великог и паганских словенских богова: путујућег божанства, Велеса (бог покојника), „ћоравог“ демона ветра, Световида тј. Вида (врховни бог свих Словена и бог рата) и српског врховног бога – Дабога, који је народни бог. тј. родоначелник свог народа, бог рата и искупитељ (из мита о смаку света). У неким песмама се садрже и остаци мита о силаску у доњи свет тј. катавасиса: Арапи су у песмама заправо демони, јер су Арапи црни, а црна боја је боја доњег света и њених становника. Под арапском земљом и тамницом се мисли на доњи свет. У тим песмама циљ епских јунака (Марко Краљевић, Милош Обилић, Реља од Пазара, браћа Јакшић) је да се из арапске земље неко изведе (два побратима, сестра), што се извршава под борбом. Те песме су у паралели са старогрчким катавасисима, чији главни јунаци су: Херкул, Тезеј, Пиритој и Орфеј. Маркове особине и догађаји су у паралели и са легендама и митовима о: светом Сави, деспоту Стефану Лазаревићу, Фридриху Барбароси и паганским боговима: германским врховним богом Воданом и старогрчким Хермесом.

Василије Радовановић

Ментор: проф. Катарина Рајшић
Гимназија у Лазаревцу

НАШИ СТЕЗНИЦИ ОБИЛЕ ГРУДИ ДРЖЕ, СЛАБАШНЕ ПОТКРЕПЉУЈУ, А РАЗДВОЈЕНЕ ПРИМИЧУ

Похвала 7. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

На шта помислите када чујете реч “жена”. За неке Жена, наизглед слабашна, држи свет и његове још слабије, неспособне мушкарце на ногама, спречава их да се низ степенице универзума и судбине стропошта. Индивидуе које ходају по танкој жици која одваја лудака од генија, размишљајући како женски утицај држи свет стабилним губе њену подршку и крећу да падају низ понор људске душе који сагледавамо у њиховом небулозном понашању. Чак и младе и наизлед нејаке жене могу да направе свет бољим што можемо видети у примеру Грете Тенберг која својим активистичким напорима покушава да одржи свет еколошки здравим.

Ипак има и других, баш тих слабашних и малоумних мушкараца који на помисао жене заправо не мисле на жену, већ на њену голему снагу изражену њеним попрсјем и парчета материјала које је држи заточеном и сакривеном од очију недоследних. Људи који на овај начин жене третирају као сексуалне објекте и користе назив “жене лаког морала” заправо сами имају низак стандард и лош морал и себи дозвољавају да лепоту и крхкост девојке експлоатишу на овако јадан начин и нису ни вредни да овом планетом ходају.

Наизглед снажног мушкарца снажна жена са лакоћом укроти попут тореадора који елегантно црвеним плаштом боје рујног вина које испијају током романтичних ноћи, заведе бес мушкости и каналишу га у своје груди које га примирују. Попут успаванке.

Свим мушкарцима наравно и овако непоколебљивим јединкама

ОГЛЕДАЛО

жене тепају и показују мекост и драж њиховог срца. Одржавају им его високо тамо где момци мисле да он и треба да буде али негирају опсаност на коју нац изрека “ко високо лети, ниско пада” упозорава. То је управо оно што ове недоследне припаднике јачег пола враћа у стварност и указује на њихове грешке. То је оно што њихов морал, срозан под утицајем ниских вредности друштва у коме обитавају, уздиже на небеске висине и даје им неку божанску тежину. Оне их примирују и чакре им постављају на места за која су саздана чиме умрују чак и велике небеске силе о којима мислимо да знамо тако много а у реалности нисмо ни површину загребали.

С друге стране, драге, сентименталне мушкарце чува као што брана чува човека од велике навале природе коју мањи од Гилгамеша не могу да преживе. За њих су девојке ту да им ублаже страх богом даним грудима. Жене па макар оне биле и у камену чувају интегритет људи, попут Кипа слободе, самосталност овога света којег тако лепим чине оне саме.

Петар Крстић и Ђорђе Тошев

Математичка гимназија, Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

„КАКВЕ СУ ТИ МИСЛИ ТАКАВ ТИ ЈЕ ЖИВОТ”

Похвала 7. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Када би расправа, на основу ових неколико разматрања, могла да поприми физички облик, била би тешка стена великих размера, тек помало исклесана са бочне стране; начета, никада завршена и никад разјашњена, понајмање обухваћена. Седам милијарди људи, дакле, седам милијарди могућих тумачења и објашњења. Моје мишљење - зрно песка у Сахари. Чак могу рећи да сам и сама врло контрадикторна, па ћу, стога, баш овде, објаснити ове речи прво себи. За мене је свет магично место. Живот је магичан, мисли су супермоћ, срце и душа - покретачи магичних чини. Зар није невероватно то што постојимо? Причамо, склапамо реченице и мисли, видимо и затворених очију. Осећамо, миришемо, волимо и не волимо. Растављамо неке честице о којима не знамо ништа и добијамо атоме, састављамо бакарне или какве већ жице и добијамо струју. Зар то већ није довољно магично и нестварно? Замислите колико још сигурно можемо, а да тога нисмо ни свесни! Да, слажем се да је живот оно што се дешава док ми правимо планове. Али шта ако је то убеђење само утеха или контранапад на нашу тему? Можда имамо неке улоге овде, заправо, то је сигурно тако, али зар нисмо дужни да пруженом животу пожелимо и помислимо нешто лепо? Можда чека да усмеримо мисли на добро док нам пружа отпор и испитује границе? Шта ако сам управо открила кључ за браву свих наших снова разматрајући ову тему? Чак и да грешим, што се ретко дешава и ударило би ми на ево, зар није здравије да загрлимо тај један посто могућности да ће то нешто, шта год да да нам је на памети, изаћи на добро, да постоји то једно решење или бар његова помоћ, да ће тај један бод бити пресудан и у нашу корист? Сметају нам страхови, баријере, предрасуде. Приметимо како је деци све потаман. Рећи ћете да не знају. Не, они једини заправо знају, јер

ОГЛЕДАЛО

они не очекују већ прижељкују. Воле чисто, гледају срцем и воде се кроз живот игром, смехом и поподневном дремком. Ја знам да је живот одраслог човека много компликованија Рубикова коцка, али најмање што можемо себи да приуштимо је да се порадујемо и кад сложимо само једну страну. Од нечега морамо почети. Уочићете да је овај есеј пун речи „можда“, питања и потпитања. Можда нисам сигурна у сваку своју реч, али изабраћу да ипак будем. Можда се никоме не допадне моје писање, али изабраћу да мислим да хоће и радоваћу се макар се допао само некоме, једноме. Можда не примим плату, али изабраћу да се радујем било ком другом приливу новца. Мисли су ствар избора. Баш тај избор ће мењати вас, а ви ћете мењати свет у вашу корист а ипак ни на чију штету. Дозволите себи да имате симпатије и за сунце и за облаке, за добро и лоше, и лекцију и награду.

Једина што вам нико не може узети су ваше мисли. То их чини савршено моћним а вас суперхеројем! Можда многи од вас то не знају, али главна предност једног човека, односно суперхероја, јесте срећан живот!

Марија Ћирјак

Економска школа *Нада Димић*, Земун
Ментор: мр Снежана Обрадовић

ЉУДИ ДОЛАЗЕ, ЉУДИ ОДЛАЗЕ

Људи долазе. Људи одлазе. Памтимо их по особинама, по томе како ходају, причају о себи, причају о другима, по изгледу; како спољашњем тако и унутрашњем. Памтимо им добре особине, као и лоше. У животу сам познавао доста људи, неки су остајали дуже, неки краће, а неки су још у њему. Причају о девојци која је остала краће, али је оставила јак утисак, како на мене тако и на моје целокупно размишљање о људима. Остала ми је у памћењу као лоша успомена, краткотрајна бол, која траје дуго у сећању; што је и пробудило у мени жељу за писањем овога. Ушла ми је у живот са намером да ми уради нешто лоше, а ја сам је гледао као једно ново познанство, као новог пријатеља. Упознао сам је као и сваку девојку, са жељом да пронађем своју сродну душу. Међутим, када сам је упознао (или сам макар мислио да јесам), то је била последња ствар о којој сам размишљао. Тада ми сео њој створила једна апсолутно нова слика. Њена интелигенција се истицала, то јој се видело по говору и по начину на који је разумела оно што сам причао. Чак је и почела да ми се свиђа, али то није било класично заљубљивање у слабак осмех, начин хода, пријатан глас; већ неко посесивно заљубљивање које је прерасло у зависност за разговор с њом, зависност за празном чињеницом и заблудом да ме је разумела као нико други. Све се променило исувише брзо, толико брзо да нисам ни покушао да схватим где сам и да ли сам уопште погрешно. Тада сам полако, и даље збуњен, почео да размисао да сам се отворио погрешној особи. Ово сам схватио на тежи начин. То ме је довело до размишљања о томе да ли су људи уопште вредни наших осећања, наших размишљања, дубљих разговора и снова. Како кажу, на сваког у животу гледај позитивно, на добар начин, гледајући њихове добре особине. То сам овде и радио, затварајући очи на оне лоше. Извлачио сам најбоље из ње, и понашао се као да су те најбоље особине њене једине. Управо ово ме је и довело до потпуног разочарења. Све у свему, схватио сам да је свако искуство за нас позитивно, било оно добро или лоше, јер ти оно даје

ОГЛЕДАЛО

предзнање за будућност, да будеш паметнији. То сам схватио на тежи начин, али боље раније него касније. Исто тако сам разумео да је сваки човек у нашем животу ту с разлогом, какав год он био, и зато је битно да из сваког извучемо најбоље.

Тодор Шолајић

Гимназија Патријарх Павле, Београд

Ментор: Милица Недељковић

КОРАК У УЧЕЊУ

Моје школовање током година је постајало све компликованије. У основној школи сам био врло добар ђак без имало труда и није ме ништа занимало. Да будем искрен нисам ни размишљао о будућности, јер у то време била је битна забава као и провод са другарима.

Завршио сам основну са добрим просеком и просечним бројем бодова. Нисам имао појма шта ћу уписати. Већина мојих рођака са мамине стране је завршила медицину, тако да уз одрастање са медицинским радницима, медицина ми постаје веома занимљива струка. Определио сам се за медицину. Јавља се први проблем тј недовољан број бодова. Наравно, ни то ме није спречавало да испуним свој циљ... или сам бар тако мислио. Техничка школа ми је био незамислив појам, мислим на то како је била представљена од стране појединаца - дивља, некултурна, без икаквих правила, тј. „Дивљи запад“.

Ближио се упис и листа жеља. На листу убацујем и најближу техничку школу, више из шале. Мада, морам признати, после представљања те школе у нашој основној, није ми се учинила тако лошом. Управо, ту и упадам – Смер Техничар за компјутерско управљање (ЦНЦ) машина. Ооо, дааа! Ни налик ономе што сам хтео... Ипак, и даље се надам да ћу успети да се пребацим у медицинску. Искрено, било је потресно, јер остајем ту где сам. Тек тад схватам шта се заправо дешава. Бринуо сам и размишљао. Како је време одмицало, техничка ми се није чинила као промашај. Пронашао сам друштво, професори су се према мени опходили феноменално и разредна ми је била подршка, што је данас веома ретко. Прва година је прошла брзином муње. Чак сам увидео да су стручни предмети као мерење и контрола квалитета или практична настава на машинама ем интересантни ем ми иду од руке. Завршавам годину са одличним успехом.

Крај лета се ближио. Имао сам доста другара у суседном одељењу које је се води као „бољи смер“ тј електротехничар рачунара. Пробудила се радозналост да се пребацим тамо и можда се више пронађем у томе. Сад увиђам да је то велика грешка. У том периоду нисам био свестан тога, те прелазим на тај смер. Први дан сам одмах схватио да то није то. Наставници су били океј и за њих стварно нисам имао замерке, али пропустио сам једну годину и све ми је било несхватљиво. Постао сам друга особа - тиха, повучена, незадовољна. Нисам био исти Никола ни у друштву.

ОГЛЕДАЛО

На полугодишту успех – недовољан. Мисли су ми биле узбуркане, осећања усковитлана, све је врило у мени, желео сам излаз, али нисам знао како. Не желим ни да се враћам о чему сам све размишљао. Све је згаснуло. Само једна жеља је тињала, као усамљени жар на згаришту завршене битке - да се вратим у старо одељење.

Захваљујући мојим другарима, ЦНЦ разредној и породици који су се трудили и веровали да заслужујем другу шансу - успело је. Сећам се кад ме је разредна једном приликом видела испред библиотеке. На лицу је спознала сав очај који је из мене избијао. Знао да је тад одлучила да ме извуче и затражила од мене и мојих зелено светло да ме враћа тамо где припадам. Тад је кренула њена битка са администрацијом и доказивањем да има вере у мене да ћу оправдати очекивања.

„Одрасли греше, а неће један тинејџер са 16 година!“...“ Не постоје грешке, већ су то кораци у учењу, а у твом случају сазревању“, рекла је тад и ужурбаним кораком отишла низ ходник, који ми се тад учини светлијим и топлијим.

Вратио сам се и испунио очекивања. Такозвана „грешка“ коју сам починио помогла ми је да схватим да сам тамо где и треба да будем. Завршио сам другу годину са одличним успехом и наставио да напредујем. Заволео сам свој смер и схватио да није све тако црно како се прича и како сам ја испрва сматрао. Предмети као што су Моделирање машинских елемената и конструкција или Пројектовање технолошких система су комплексни и представљају изазов за решавање појединих задатака. Стиче се непроцењиво знање које обезбеђује пословну сигурност. Са завршеном техничком школом можете имати јако добру и просперитетну будућност. Техничар за компјутерско управљање (ЦНЦ) машина је изузетно тражено занимање, не само у Србији него и у иностранству. То важи и за све остале смерове у Техничкој школи. Оно што је јако битно је и та чињеница да можете наћи запослење одмах након средње школе. А и ако желите да наставите, техничка школа даје сјајну основу за наставак школовања, било да су у питању факултети или више школе.

Што се мене тиче, још ћу да размислим. Не бојим се, јер имам више реалних избора и сви су прихватљиви. Трећа сам година и свиђа ми се окружење у којем се налазим. Верујем да ће све ићи, или бар већим делом, како треба и да ћу завршити ову школу без проблема. Ако се деси „грешка“ тј корак у учењу, нећу поклекнути, већ ћу храбро исправити постојећи, а уз осмех на лицу начинити нови, мудрији и паметнији.

Никола Јелисавчић

Техничка школа, Београд
Ментор: Маријана Шаровић

UMJETNOST ILI BIZNIS?

---

*Tko traži odlikovanje, nije ga zaslužio,
a tko ga je zaslužio, njemu nije potrebno.*

- Onore de Balzac

Književnici, slikari, kompozitori, scenaristi, umjetnici, svoja djela ne stvaraju kako bi za njih dobili odlikovanja. Kroz svoja djela iskazuju svoje emocije, analiziraju ih, govore svoja iskustva, skreću pažnju javnosti na probleme toga doba. To je ono što odlikuje sva velika djela, emocija koju ljudi osjete kada ga pročitaju ili pogledaju. U stvari, većina poznatih autora čijim se djelima divimo je svoje živote provelo bez popularnosti, neprihvaćeni od strane društva ili čak, nažalost, u siromaštvu. Kasnije, ljudi uočavaju vrijednost njihovih djela i dodjeljuju im odlikovanja i nakon njihove smrti. Danas živimo u svijetu u kom ljudi žele doći do “svojih pet minuta”, žele se prikazati društvu u najboljem svjetlu i od njega dobiti “potvrdu” da vrijede. Mogu slobodno reći da sva umjetnička djela koja nastaju danas nisu product emocija, već autorovog “osjećaja za biznis”. Svi stvaraju ono što misle da će se dopasti drugima, uklapaju se u kalup i prate trendove, jer misle da ukoliko se ističu po nečemu neće biti prihvaćeni. Međutim, emociju niko ne može lažirati i sav njihov uspjeh je kratkog daha. Kada nešto radimo iz srca, iz iskrene dobre namjere, nemamo potrebu da za to dobijemo pohvalu od strane drugih. Navešću primjer jedne naše sugrađanke koja je svoj uticaj na društvenim mrežama iskoristila kako bi pozvala ljude da sakupe materijalna sredstva za dječaka kojem su bila potrebna za liječenje, danima je izdvajala svoje vrijeme i komunicirala sa ljudima, spojila one koji su bili spremni da se odreknu nekih svojih predmeta u humanitarne svrhe i one koji su željeli da iste kupe i samim tim novac doniraju. I postigla je svoj cilj, za samo nekoliko dana su se ljudi ujedinili i skupljena je velika cifra koja je bila potrebna. Ali ona to nije učinila kako bi se predstavila u dobrom svjetlu, istinski je željela samo pomoći dječaku kom je to potrebno. Nije tražila nikakvo odlikovanje, nije joj bilo potrebno, dovoljna joj je bila činjenica da je ujedinila Crnu Goru za samo nekoliko dana i imala veliku ulogu u

---

OGLEDALO

---

tome što je jedno dijete dobilo drugu priliku za zdravo djetinjstvo. Zašto sam odlučila da baš o ovome govorim? Zbog toga što smo sestra i ja “od malih nogu” naučene da drugima dajemo onoliko koliko možemo, jer svako dobija ono što daje, dobro se dobrim vraća. Svako će dobiti ono što zaslužuje onda kada to najmanje očekuje.

Ana Popadić

Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Bar

Mentor: Mirjana Savićević

АПСУРД, ЧИТАЛАЦ, КАМИ И БЕКЕТ

Када наступи онај кобни период у животу сваког човека, у којем су мисли о пролазности и неминовној смрти све сталније, а отисци времена које све брже пролази све нелагоднији, почиње борба да се пронађе ма какав одговор, утеха. Неки муке које задају питања смисла живота олакшавају себи окретањем религији, неки затрпавањем у свакодневицу, а Албер Ками је у „Миту о Сизифу” лек нашао у прихватању, чак коришћењу бесмисла који следи из апсурдности живота. Тако је помогао је својим читаоцима одвраћајући их од самоубиства и претварајући све оно страшно у пролазности – у охрабрујуће. Међутим, како чак и најмудрије речи чувеног писца и филозофа не могу допрети до сваког пара ушију, Бекет је својом трагичном фарсом „Чекајући Годоа” кроз ликове чији животи пролазе у чекању и доколици, на другачији начин покушао да тргне читаоце – показујући им баш оно што себи не смеју дозволити. У „Миту о Сизифу” Албера Камија објашњено је како је у основи људске природе тражење апсолута, који је, међутим, недостижан. Губећи се у безуспешном достизању апсолута, утапајући се у вреви и буци свакодневице у друштву које робује нормама и очекивањима, појединац се слама јер схвата да никада не може успоставити контролу над животом у ком чак ни сутрашњица није загарантована. А онда читалац, посегнувши за Бекетом, иако збуњен, а можда чак и згрожен ликовима као што су Поцо и Лики, у делићу тог до апсурда преувеличаног приказа појединаца који потпуно изгубљени воде бесмилене разговоре и губе све људско, постајући празни услед предаје пред бесмислом, проналази и препознаје делић себе. Вероватно ће осетити нелагоду и страх када схвати да је Владимирова и Естрагоново чекање Годоа метафора за исто оно чекање којем се и он предаје у моментима изгубљености и ишчекивања ма каквог усмерења, помоћи, некога ко ће преузети одговорност за живот од којег је уплашено дигао руке. Стога трагичност ове двојице ликова треба да нас пробуди, да нас натера да усмеримо очи ка могућности излаза – о којем управо Ками говори. Када би Ками сусрео Владимира и Естрагона на путу на којем ишчекују Годоа, вероватно би им објаснио значај и тежину садашњости; тачније управо оног САД које

ОГЛЕДАЛО

једино постоји, ма колико кратко било. Управо тако, Ками се обраћа и читаоцима, и терет несигурности и неизвесности живота скида са њихових плећа, магично сроченим речима: „Апсурд ми разјашњава следеће питање: не постоји сутра. Ево од сада разлога за моју најдубљу слободу.” Тим објашњењем убеђује читаоца да оно што му је до тада задавало бригу има моћ да га управо сада ослободи. Сазнање да нисмо вечни и да је брзина којом се људски живот завршава невероватна, треба да нас подстакне да од њега узмемо све што се нуди, макар и без бирања, јер је искуство оно што се цени. Као што Мерсо из „Странца” бира квантитет а не квалитет, одједном и читалац добија подстицај да у коришћењу сваке прилике искуси нешто ново, пронађе срећу. Јер у ширини искуства које човек стиче бирањем квантитета можда може да се пронађе богатији квалитет, него у пуком равнолинијском трагању за апсолутним квалитетом. Бранећи ову тезу, Ками је објаснио: „Није потребно волети ретко да би се волело много.” Циљ дела која проучавају апсурд и у њему виде основу људског постојања лежи у препознавању Сизифове судбине као срећне и охрабрујуће, а Владимирове и Естрагонове као најтужније и напротраћеније могуће. Као што Ками види наду, утеху и истинску срећу у узастопним и многобројним Сизифовим покушајима и труду да камен догура до врха, а не у стизању на врх и остварењу тог циља, тако и читалац учи да испуњеност живота пронађе у путу, узимајући и црпећи све што живот пружа, а не у испуњењу циља који обећава апсолутну, а у суштини површну срећу и илузију мира.

Ленка Јовановић

Филолошка гимназија, Београд
Професорка: др Александра Кузмић

ANTIDRAMA ILI TEATAR APSURDA U PET ČINOVA

- Početi od početka.
  - Vrtjeti se u krug.
  - Zaokružiti krug.
  - Doći do kraja.
  - Vratiti se na početak.
- ...pitanje je sad.

Ovo je ukratko scenario apsurdna, sa teatrom ili bez njega. Apsurd na sceni u pravom smislu te riječi. Antidramu ili tragediju u pet činova kroz prizmu Šekspirovog Hamleta i Beketovog Godoa doživljam nekako ovako:

Čin broj jedan: Početi od početka. Od praistorije. Od Adama i Eve. Od tame. Od vječnog pitanja šta je početak. Od kokoške i jajeta. Početi od neobjašnjivog. Sa puno entuzijazma početi gurati kamen do vrha. Kazna ili zločin. Kami. Dostojevski. Šekspir. Beket. Mit ili istina. Roditi se u Danskoj. Pitati za Godoa. Čekati. Sanjati.

Čin broj dva: Vrtjeti se u krug. Zamisliti krug. Sjesti i čekati. Proniknuti u metafiziku postojanja. Biti ili ne biti. Čekati ili se objesiti. Voljeti ili ne voljeti. Gurati kamen uzbrdo snažno. Čekati. Trošiti liniju kruga. Čekati. Ćutati. Zapitati se. Čekati još malo. Uticati vrijeme. Tračiti ga u nadi. Misлити. Biti Hamlet pod maskom. Ne biti Hamlet bez maske. Sanjati osvetu. Čekati Godoa. Ne pomjerati se. Ćutati.

Čin broj tri: Zaokružiti krug: Doći do vrha. Znojiti se. Pričati. Voljeti. Nadati se. Vidjeti olistalo drvo. Voljeti Ofeliju. Svetiti se. Tražiti uže. Užeta nema. Voditi dijalog. Misлити. Tražiti smisao. Glumiti ludillo. Staviti masku. Odlagati zločin. Čekati Godoa.

OGLEDALO

Čin broj četiri: Doći do kraja. Ubiti. Zločin. Kazna. Dogurati kamen do samog vrha. Gubiti ravnotežu. Osvetiti se. Ne micati se. Prozrijeti napad. Ćutati. Protraćiti vrijeme. Nagovijestiti smrt. Ogoljeti drvo. Misлити. “Ali to zacijelo nije najgora stvar” Shvatiti da se kamen pomiče. A da se ti ne mičeš. Kamen počinje da drhti u namjeri da se otkotrlja. Zločin. Kazna. Tražiti uže. Izgubiti nadu. Popiti otrov. Umrijeti. Čekati Godoa.

Čin broj pet: Vratiti se na početak. Kotrljati se sa kamenom do podnožja. Opet. Kazna. Smrt. Rođenje. Nada. Ništavilo. Besmisao. Nedešavanje. Odsustvo radnje. Ćutanje. Praznina. Pantomima. Nepomjeranje. Čekanje Godoa. Godo ne dolazi. Osveta oca. Biti Hamlet. Ne biti Estragon i Vladimir. Ne pomjerati se. Godo neće doći. Hamlet umire. Danska je spašena. Nije više trulo u državi Danskoj. Godo nije došao. Besmisao je zaokružen. Sizif je na početku. Ali ne odustaje. U pepelu je nada. Fortinbras je svjetlo. I Godo. I mit o Sizifu. I Hamlet.

“Za vreme kratkog bitisanja i još kraćeg svršetka”, besmisao apsurda je dobio smisao. Guranja kamena je život, a kamen je naša smrt. Antidrama je mit o tragediji. A novi početak na kraju svakog kruga je ideal da treba “početi od bilo čega, jer najteže je početi”.

A onda, taman kad Godo treba konačno da dođe, Hamlet kaže: “Umreti, spavati – spavati – možda sanjati! Da, tu je čvor! Jer u tom spavanju smrtnom kakvi bi snovi mogli doći kad života ovo klupče odmotamo? Tu moramo stati;” I onda moramo ponovo početi. Da bismo ponovo stali... I ponovo počeli... I tako, u tom stalnom otpočinjanju ćemo čekati Godoa koji MOŽDA neće ni doći. “Protiv toga se ne može ništa. Čovek ostaje ono što je. Osnova se ne menja“, kaže Vladimir, a Estragon dodaje „Uzaludno je koprcati se.“

Ovu tragediju u pet činova zaključuje Hamlet riječima: „Ko bi vukao tovar, pod umorom života stenjući znojeći se da strah ne buni od nečeg do smrti, do tajne zemlje, s čijih međa još nijedan putnik vratio se nije?“
Plašiti se ili ne, pitanje je sad.

Jana Radunović

Gimnazija Slobodan Škerović, Podgorica

Mentor: Sonja Šaković

PROMATRANJE IGRE

Mali dječaci zapravo često plaču, puno češće nego male djevojčice. Pokušavam shvatiti odakle onda dolazi izraz „plakati“ ili „biti slab poput djevojčice“. Promatram ispred sebe dječaka na tepihu i opažam da je slab. Malim dječacima često bude narušen ponos, ne ostvare želje ili ne budu najbolji, pa zaplaču. Pomalo su nalik odraslima koji u takvim trenucima ipak ne plaču jer bi to značilo da su poput malih dječaka (odnosno djevojčica). Veliki prikrivaju osobine koje bi ih činile malenima. No dvije skupine imaju jednu bitnu razliku – dozu naivnosti, neiskvarenosti i iskrenosti. Mali tek trebaju isklesati druge dijelove osobnosti. Prilikom toga često se gube početni obrisi nevinosti. Nostalgično se prisjećam što me pitala jedna djevojčica koju sam čuvala mnogo prije ovog dječaka koji je sada ispred mene. Sjedile smo na kamenom zidiću ljeti; pitala me što je to na nebu. Ja joj nisam znala odgovoriti kako ni sama nisam mogla vidjeti. No, rekla sam joj. Ne radimo li to svi? Ne mogu se prisjetiti kada me bilo tko osim nje pitao što je to na nebu. Neki ne vide, a neki misle da će time otkriti svoje neznanje. Promatram kako agresivno trgamo lance koji nas vežu uz naivno dijete koje čuči na dnu jame, u nama. Naivno dijete koje će pitati „Što je to na nebu?“ Ovaj mali dječak podsjeća me na naše nesputano izražavanje osobnost u ranoj dobi. Ne posvećujemo mnogo vremena razmišljanju kakav dojam ostavljam. Djelujemo neometano. S vremenom se okušamo u sijanju sjemena nesebičnosti, što bi njemu jako koristilo. Nije mi jako drag. Čuvala sam puno intrigantniju djecu od njega, poput one djevojčice. Pomalo je običan, no još ne znam koliko je to dobro. Definitivno je na pravom putu prema tehnološkom ovisniku. Roditelji preokupirani da bi se bavili još jednim projektom, predaju posao odgoja izrazito nepouzdanom odgajatelju – svemoćnoj industriji zabave misleći kako je to neusporedivo s otrovima današnjice. On je isprazno upija, umjesto da se (kako priliči svakoj novoj i mekanoj glini) netko pozabavi njime. Ne možemo razgovarati jer od toga zazire, ništa ga ne zanima, ja sam smetnja i šum u njegovoj virtualnoj stvarnosti. Gledam ga kako u rukama drži tablet veći od svoje glave. Bulji u njega. Bulji u njega svojim velikim očima kojima može uočiti pticu na nebu, ribu u moru i zrikavca u travi. Očima koje trebaju upoznati svijet; razne

---

OGLEDALO

---

dimenzije. Dimenzije prostora, društva i intelekta. Oči djece gledaju ljude ili životinje. Njih najviše volimo promatrati jer su poput nas. Ipak, nema novih oblika koje će njegove oči spoznati. Ne vidi kamenčiće na plaži, niti blato na rukama, niti pijesak u cipelama.

On vidi veliku ravnu blještavu ploču. Ploča isijava i oblijeva mu lice svijetlim novootkrivenim čarima elektronike. Cijelo lice uronjeno mu je u nepresušan izvor naizgled revolucionarne svemoćne snage. Onda uočimo da je svjetlo plavo i da zapravo plete mrežu oko njegova lica. Nekoć bistro svjetlo prejako je i sada mu pali lice. Čini se kao da ga je netko bacio u more te je kratko plivao, no počeo se utapati. Uronio je duboko te sada tone na dno. Oko struka mu je velika stijena omotana debelim konopom. Stijena svakim danom postaje sve težom i sve više ga vuče u bezdan. Sada se svjetlo iznad površine teško nazire. Jedva prepoznaje kada je dan, a kada je noć. On gleda u provaliju ispod sebe i ne zaustavlja se. Ne želi se zaustaviti, a moguće je da više i ne može. Spasioci na brodu su opremljeni te plove morem otkrivajući svaki val reflektorima. Ipak, njihovo svjetlo ne može doseći dubinu do koje će doći mali dječak. Jer malog dječaka više ništa ne može povući gore, nema te sile koja ga može vratiti. Nitko se ne može spustiti toliko duboko. Ako neki pojedinac, kojim slučajem, uspije, i njemu je ponestalo snage da sam sebe vrati na površinu, a kamoli da sa sobom povede maloga dječaka. I tako ne znamo gdje je točno nestao dječak, znamo samo da je bila greška baciti ga u ocean.

Marta Vukić

XV gimnazija Zagreb

Mentor: prof. Marina Katinić Pleić

„МОЖЕ ЛИ СЕ ИКАДА ЗАБОРАВИТИ ОНО ШТО СЕ ЈЕДНОМ ЉУБИЛО?“ (ЖАН ЖАК РУСО)

Ходао сам дуж Савског кеја. Журио сам на посао. Свакодневно срљам у дан у нади да ће све бити беспрекорно. Превише сам се посветио послу и заборавио на праве емоције.

Из мојих мисли ме је тргао тужан глас жене која разговора телефоном и плаче. Морао сам да сазнам о чему се ради. Прислушкивајући сам сазнао да јој је син већ дуго болестан и да живи у иностранству. Зове се Вукша. Она не може да оде до њега, нема новца. Колико сам схватио, Вукша је био најбољи студент машинства и добио је стипендију. Сам је живео, радио и борио се за опстанак без ичије помоћи. Јако је потресно стајати са стране не знајући како да одреагујеш. Знао сам да је стање у држави и да није необично да упорни људи не успеју. Увек сам то знао у теорији. Никада нисам то могао да осетим, јер имам добро плаћен посао већ годинама. Покојна мајка ми га је нашла и нисам мислио да треба да будем захваљан због тога што после завршеног факултета имам посао. Веровао сам да ми је каријера крајње просечна и да нико не може да завиди нечему тако ситним. Био сам постићен, јер вреднији људи од мене не могу да добију шансу за успех. Госпођа је непрестано плакала. Осетио сам потребу да је загрлим и утешим, али сам био свестан да је утеха у погрешном тренутку лош потез добре намере. Нисам знао шта да радим. Наивно сам јој пришао и позвао је у шетњу. Одмерила ме је, јер је приметила да сам доста млађи од ње. Несигурно је пристала. Шетали смо у тишини. Није могла да сакрије количину патње у очима. Рекао сам јој да сам чуо њен разговор. Љутито је рекла да нисам смео да је прислушкујем. Сложио сам се, али сам јој рекао да ме је забринуо необуздан плач. Слегла је раменима и почела је да причу испочетка. Сазнао сам да Вукша има тумор у завршној фази и да ју је муж напустио када су то сазнали. Шетња је

ОГЛЕДАЛО

трајала пар сати. Чуо сам много тога .Потресао сам се, али сам имао жељу да јој будем ослонац. Разменили смо контакте и растали се. Наш однос се наставио. Од првог тренутка сам је заволео. Истина је да сам је заволео због њене преданости осећањима без страха. Била је спремна да се бори,пати и воли. Једног поподнева смо изашли на ручак и пружио сам јој коверту са новцем који сам уштедео за Вукшу. Видео сам постиђеност у њеном погледу коју нисам хтео да изазовем, али је прихатила поклон. Растали смо се пољупцем. Надам се привремено.

Нисам добио писмо, ни позив данима. Бринуо сам. Видео сам у њој део који ми недостаје. Нисам веровао да је тако лако нестала.

Два месеца касније ми је стигло писмо. Отворио сам га и утрнуо. Почео сам да читам. „Драги Матија, верујем да те није оставило равнодушним то што ти се нисам јавила овако дуго. Међутим, телефон су ми украли на еродрому и право је чудо што сам дошла до Вукше. Уживали смо пар дана заједно. Тужан део следи код лекара. На општу патњу,речено је да му је остало јако мало времена и да лечење не може да промени његову тужну судбу. Последње дане смо провели заједно, стварајући успомене које су отишле у неповрат.Не бих да дужим о нашим тренуцима, оставићу нешто и за себе.Наиме, упокојио се пре пет дана. Тај осећај боли у грудима је необјашњив и надам се да га никад нећеш осетити. Вратићу се у Београд што је пре могуће, али желим да се наш однос заврши. Био си ми ослонац у најгорем тренутку и део мене који сам изгубила, али ми треба време да прихватим губитак.“

Пребледео сам. Нисам могао да дишем. Милион мисли ми је прошло кроз главу...

Две године касније, срео сам је на истом месту као и први пут, али са другим човеком. Нисам могао да верујем да ћу је поново видети. Тужно сам је погледао и наставио даље...

Савски кеј је био место моје незацељене ране. Жалећи се на посао, упознао сам праву несрећу и недостижну љубав која није престала.

Наталија Новаковић

Земунска гимназија, Београд
Ментор: проф. Бошко Милосављевић
и проф. Зорица Перовић

УЧЕНИЦИ - АУТОРИ

7. БЕОГРАДСКОГ

ОГЛЕДАЊА

---

1. Домагој Античић
  2. Андрија Атанацковић
  3. Сара Атлагић
  4. Анастасија Бајић
  5. Павле Бакић
  6. Огњен Башић
  7. Тамара Бичанић
  8. Катарина Божић
  9. Дино Бркић
  10. Велибор Бубало
  11. Лука Бујас
  12. Анђела Бујић
  13. Ема Варга
  14. Дарија Влајић
  15. Нада Врапчевић
  16. Марта Вукић
  17. Ивона Вуксановић
  18. Нора Вуксановић
  19. Ирена Вукчевић
  20. Јана Вукчевић
  21. Уна Гава
  22. Милица Ђурђевић
  23. Александра Ђуровић
  24. Бојана Ерцег
  25. Весна жепић
  26. Азра Захировић
  27. Лорена Иванковић
  28. Аљоша Игњатић
  29. Нина Јевтић
  30. Ленка Јовановић
  31. Катарина Кертеши
  32. Нина Контић
  33. Петар Крстић
  34. Стеванија Кукољ
  35. Нина Кулић
  36. Андреј Маринковић
  37. Наталија Матић
  38. Наташа Матовић
  39. Димитрије Микарић
  40. Ања Миљковић
  41. Константина Мирић
  42. Марија Мирић
  43. Амра Муратовић
  44. Наталија Новаковић
  45. Душан Палић
  46. Михајло Петровић,
  47. Кристина Плавшић
  48. Богдан Познанић
  49. Ана Попадић
  50. Василије Радовановић
  51. Хелена Радовановић
  52. Катарина Радојичић
  53. Јана Радуновић,
  54. Лана Ристивојевић
  55. Никола Савичић
  56. Јасмина Секулић
  57. Алекса Сибиновић
  58. Немања Спасић
  59. Амар Спречо Муратовић
  60. Наталија Стаменковић
-

ОГЛЕДАЛО

---

61. Јована Станишић	69. Марија Ђирјак
62. Ирис Стухли	70. Миле Узелац
63. Душан Суботић	71. Реза Флорин
64. Самир Суљић	72. Николина Црнобрња
65. Мина Томашевић	73. Ружица Шимпрага
66. Ђорђе Тошев	74. Тодор Шолајић
67. Јована Тошић	75. Милица Шоргић
68. Соко Трговац	

ПРОФЕСОРИ - МЕНТОРИ

---

1. др Александра Кузмић	27. Бошко Милосављевић
2. Станислава Арсић	28. Милица Недељковић
3. Станислава Арсић	29. Алекса Николић,
4. Љиљана Бајац Николић	30. Вера Новаковић
5. Марина Баровић	31. Љиљана Оџа
6. Данило Благојевић	32. Јелица Пајић
7. Радивоје Благојевић	33. Идана Перић
8. Марија Боришић	34. Зорица Перовић
9. Бранислава Вукчевић	35. Мирјана Перовић
10. Гордана Вучинић	36. Љепосава Радић
11. Мр Дуња Илић	37. Катарина Рајшић
12. Азра Захировић	38. Мирјана Савићевић
13. Алмира Захировић	39. Јасмина Секулић
14. Анто Зградић	40. Валентина Секуловић
15. Коса Зечевић	Кашански
16. Лидија Ивановић	41. мр Снежана Обрадовић
17. Марина Катинић Плеић	42. Мирјана Стакић Савковић
18. Милош Кесић Стевић	43. Деана Стаменковић
19. Дијана Кнежевић Петровић	44. Милош Стевић
20. Биљана Крупниковић	45. Љубиша Суботић
21. Сима Лазукић	46. Тања Таубнер Гајић
22. Божана Лонцо	47. Сања Томић
23. Славица Малић	48. Драгана Трнавац
24. Јован Марковић	49. Лидија Ђолић
25. Милена Матијашевић	50. Љиљана Чолан
26. Милена Миловановић	51. Соња Шаковић
-

ШКОЛЕ

7. БЕОГРАДСКОГ

ОГЛЕДАЊА

---

1. Гимназија Крушевц
  2. Гимназија Краљево
  3. Гимназија Ивањица
  4. Гимназија Чачак
  5. Медицинска школа Чачак
  6. Уметничка школа Ниш
  7. СМШ *Стјанислав Бинички* Лесковац
  8. Техничка школа Смедерево
  9. Гимназија *Светозар Марковић* Суботица
  10. Карловчка гимназија Сремски Карловци
  11. Зрењанинска гимназија Зрењанин
  12. СТШ *Милева Марић* Тител
  13. Технолошка гимназија Дунавска Клисуре
  14. Нова Молдава Румунија
  15. Гимназија Бања Лука
  16. Гимназија *Свети Сава* Приједор
  17. Средњошколски центар Приједор
  18. Средњошколски центар Костајница 1
  19. СШЦ *Михајло Пуйин* Дервента
  20. Техничка школа Градишка
  21. Гимназија *Васо Пелајић* Брчко
  22. Средњошколски центар *Перо Слијепчевић* Гацко
  23. Богословија *Свети Пејтра Дабробосанској* Фоча
  24. Прва гимназија Сарајево
  25. Опћа гимназија *Свети Фрањо* Тузла
  26. Мјешовита средња школа Сребреник
  27. XV гимназија Загреб
  28. Гимназија Вуковар
  29. Гимназија *Слободан Шкерковић* Подгорица
  30. Средња економско школа *Мирко Вешовић* Подгорица
-

ОГЛЕДАЛО

---

31. Медицинска школа Подгорица
32. Гимназија Котор
33. Гимназија Цетиње
34. Средња економско угоститељска школа Бар
35. Средња балетска школа *Лујо Давичо* Београд
36. Пољопривредна школа са домом ученика Београд
37. Геодетска школа Београд
38. Школа за дизајн Београд
39. Медицинска школа Звездара Београд
40. VII београдска гимназија Београд
41. XII београдска гимназија Београд
42. Медицинска школа *Надежда Пејровић* Београд
43. Електро техничка школа *Никола Тесла* Београд
44. IX гимназија *Михаило Пејровић Алас* Београд
45. Гимназија *Руђер Бошковић* Београд
46. Земунска гимназија Београд
47. Филолошка гимназија Београд
48. Математичка гимназија Београд

ЖИРИ
7. БЕОГРАДСКОГ
ОГЛЕДАЊА

Тања Кунарац

професорка српског језика
и књижевности
Београд

Љиљана Бајац Николић

професорка српског језика
и књижевности
Вуковар

Жарко Јањић

новионар и фељтониста,
Љубиње